

Ekonomická aktivita osob starších 60 let v perspektivě následujících desetiletí

Ondřej Nývlt

Tábor, červen 2022, 51. konference ČDS

Nutné předpoklady analýzy

- Znalost demografické struktury obyvatelstva a jeho perspektivy budoucího vývoje
- Stanovení hranice odchodu do důchodu – úprava změny zákona č. 155/1995 Sb z roku 2018 stanovuje maximální hranici odchodu do starobního důchodu na 65 let
- Znalost ekonomické aktivity podle jednotek věku, pohlaví, počtu dětí v delším časovém horizontu – splňují mikrodata VŠPS (Výběrové šetření pracovních sil)

**Jedná se o základní charakteristiky pro stanovení
projekce ekonomické aktivity osob starších 60 let**

Projekce ekonomické aktivity

Projekce ekonomické aktivity se odvozuje od stávající projekce obyvatelstva

K tomuto účelu byla využita projekce ČSÚ: **Projekce obyvatelstva České republiky 2018-2100** - alternativně nebyla využita střední varianta projekce, ale nízká:

- Předpoklad vyšší úrovně úmrtnosti z důvodu pandemie COVID-19
- Nižší úroveň plodnosti v důsledku zhoršení životní úrovně a horší dostupnosti bydlení
- A především výsledky dané projekce při využití střední nebo vysoké varianty by byly příliš drastické

Projekce ekonomické aktivity

Další datové podklady

Důchodový věk u pojištěnců narozených v období let 1936 -1971

- v členění dle pohlaví u žen podle počtu vychovaných dětí
- podklad pro odhadovaný rok odchodu do starobního důchodu
- rok pojištěnce 1971 odpovídá roku 2036, kdy dosáhne hranice odchodu do starobního důchodu 65 let ve všech tříděních

Časové řady mikrodat VŠPS z let 1995 až 2019

- umožňují třídění měr ekonomicky podle pohlaví, věku a kalendářních let

Projekce ekonomické aktivity - varianty

Ekonomická aktivita v závislosti na věku odchodu do důchodu (střední) – posunování míry ekonomické aktivity podle věku odchodu do starobního důchodu

- např. v roce 2030 bude shodná míra ekonomické aktivity ve věku odchodu do důchodu jako v roce 2019
- pro jednotlivé projekční roky se posouvají míry ekonomické aktivity podle vzdálenosti od stanoveného důchodového roku a přiřazují se jednotlivým věkům
- Po dosažení hranice věku 65 let odchodu do starobního důchodu zůstávají již míry ekonomické shodné až do konce projekčního období

Projekce ekonomické aktivity - varianty

Ekonomická aktivita v závislosti na věku odchodu do důchodu (vysoká) – vychází z předpokladu pozvolného zvyšování měr ekonomické aktivity i po dosažení věku odchodu do starobního důchodu

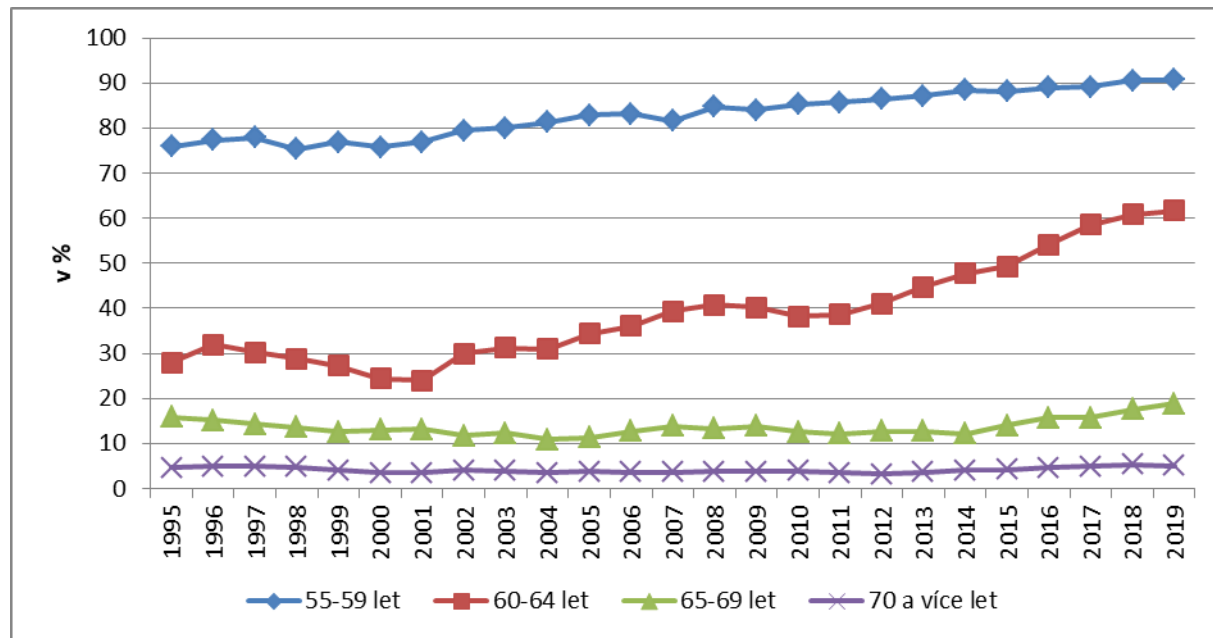
- model počítá s vyšším růstem ekonomické aktivity u žen, ve výsledku tedy bude ekonomická aktivita žen i mužů v roce 2050 shodná až do věku 70 let
- předpokladem je nutná restrukturalizace ekonomicky s nižším zastoupením osob v sekundárním sektoru
- důraz na větší seberealizaci a udržení stávající životní úrovně

Projekce ekonomické aktivity - varianty

Ekonomická aktivita v závislosti na věku odchodu do důchodu (nízká) – změny v navyšování ekonomické aktivity podle věku bude ve srovnání se střední variantou poloviční u mužů a dvoutřetinová u žen

- možnosti vlivu důchodového věku na ekonomickou aktivitou mohou být limitní
- vyšší využívání předčasných starobních důchodů
- nižší ochota prodlužovat ekonomickou aktivitu po nároku na čerpání starobního důchodu (především ze zdravotních důvodů)

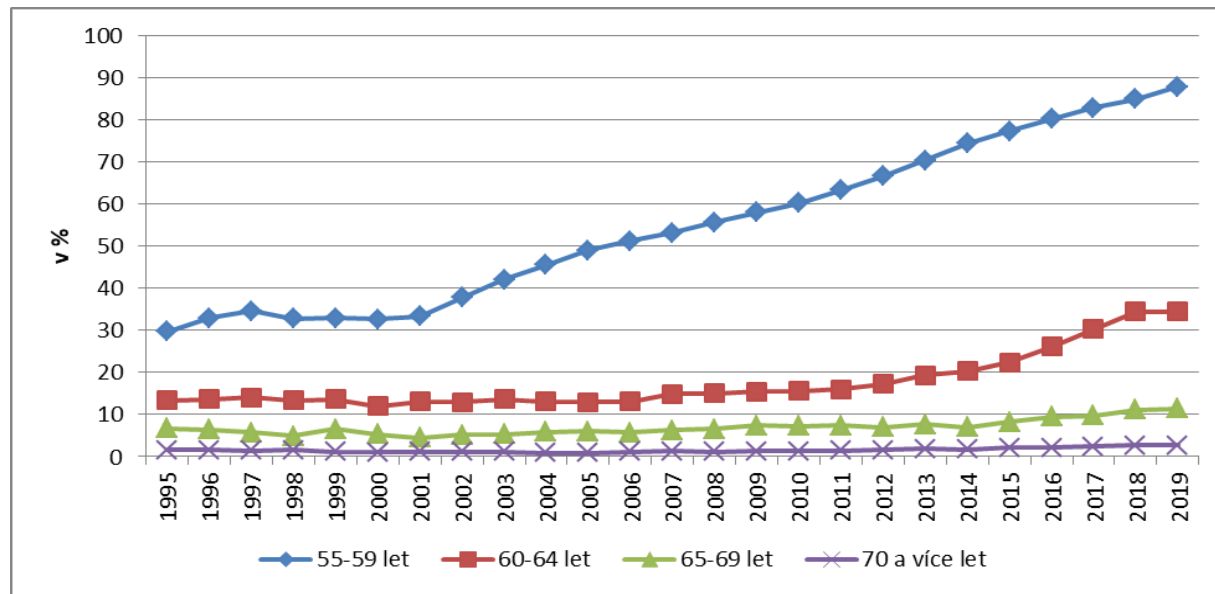
Míra ekonomické aktivity mužů podle věku v Česku (1995–2019)

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

- Po roce 2000 postupný nárůst ekonomické aktivity ve věku 60-64 let

Míra ekonomické aktivity žen podle věku v Česku (1995–2019)

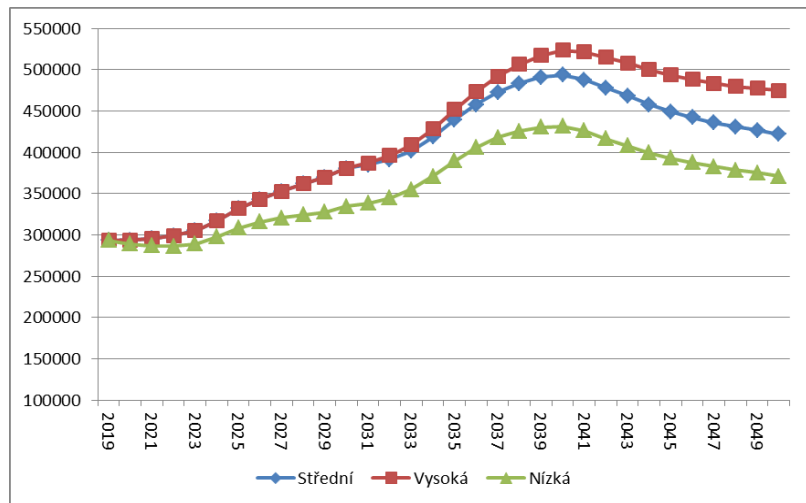

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

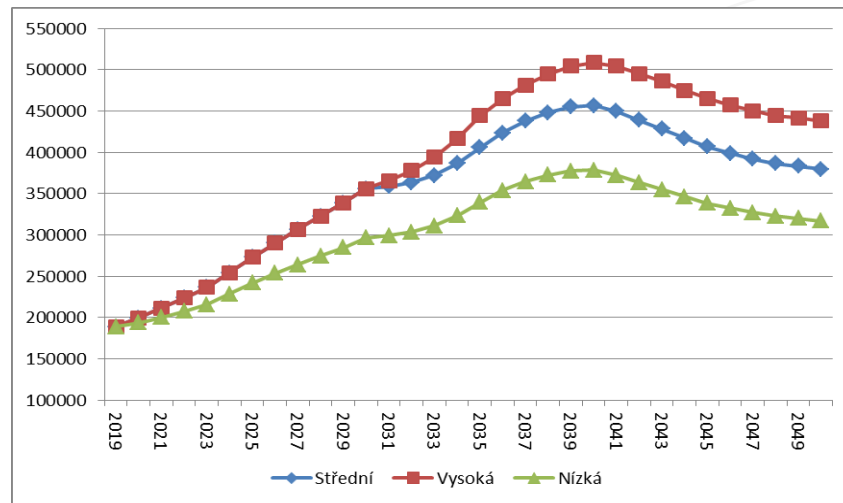
- Po roce 2000 prudký nárůst ekonomické aktivity ve věku 55-59 let a po roce 2010 i ve věkové skupině 60-64 let

Projektovaný počet ekonomicky aktivních ve věku 60 a více let podle variant v Česku (2019-2050)

Muži

Ženy

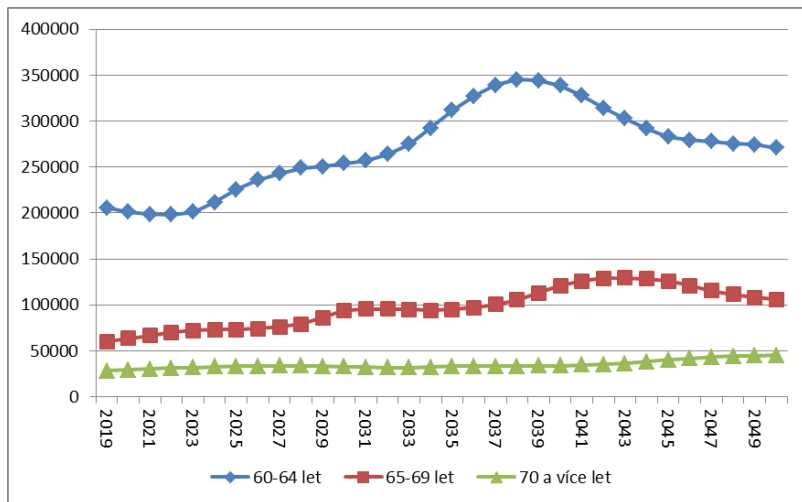

Zdroj: VŠPS (2019), Projekce obyvatelstva České republiky 2018–2100, vlastní výpočty

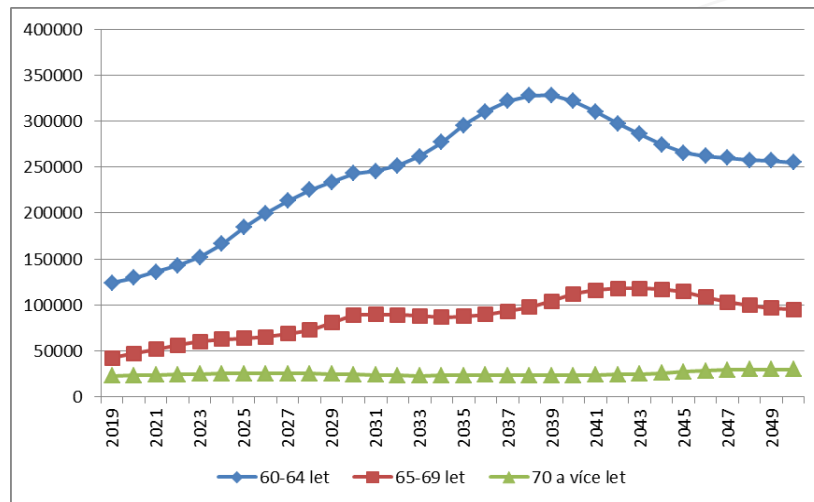
- Souběh demografického stárnutí a zvyšování ekonomické aktivity povede k prudkému absolutnímu nárůstu počtu ekonomicky aktivních ve starším věku

Projektovaný počet ekonomicky aktivních ve věku 60 a více let podle jednotlivých věkových skupin (střední varianta) v Česku (2019-2050)

Muži

Ženy

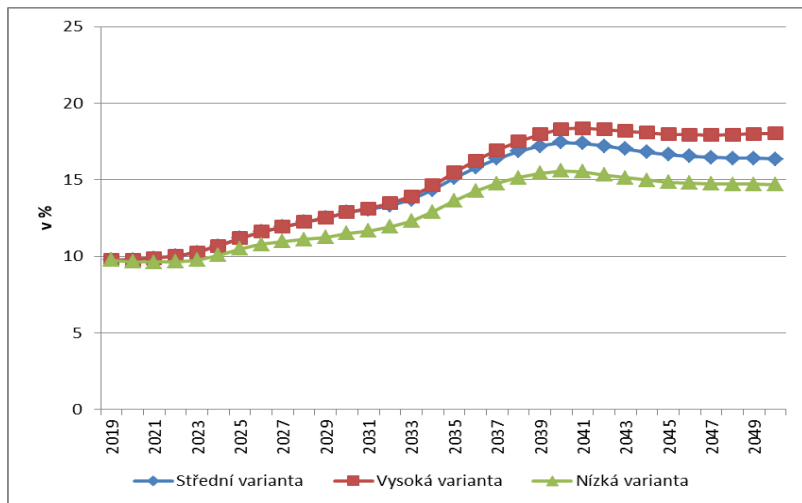

Zdroj: VŠPS (2019), Projekce obyvatelstva České republiky 2018–2100, vlastní výpočty

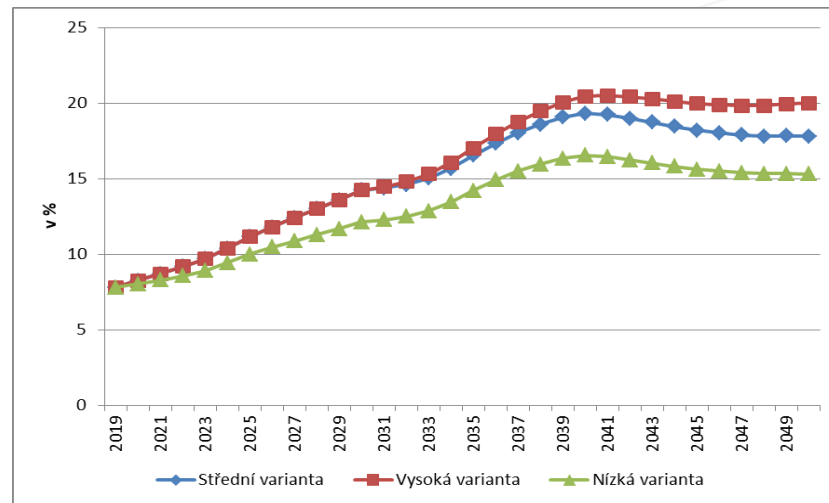
- Po celé projektované období se nemění dominantní zastoupení věkové skupiny 60-64 let

Projektovaný počet ekonomicky aktivních ve věku 60 a více let podle jednotlivých věkových skupin (střední varianta) v Česku (2019-2050)

Muži

Ženy

Zdroj: VŠPS (2019), Projekce obyvatelstva České republiky 2018–2100, vlastní výpočty

- Z důvodu nižší ekonomické aktivity žen v mladším věku se relativně navýší především zastoupení ekonomicky aktivních žen ve starším věku

Co nás asi v budoucnu čeká

- Problém s udržitelností důchodového a zdravotního systému
- Prudký nárůst ekonomicky aktivních ve starším věku, v současné době neodpovídá struktuře ekonomiky
- Vyšší ochota pracovat ve starším věku za účelem udržení životní úrovně
- Specifické postavení osob v pozici OSVČ, jejichž výměry starobních důchodů budou výrazně nižší
- Diverzifikace příjmů po roce 1989 se celkově promítne do vytvoření sociálních tříd důchodců, přispívat k tomu bude i základní vymezení manuální versus nemanuální profese
- Nárůst ekonomicky aktivity žen ve srovnání s muži, bude korespondovat se změnou ekonomiky s důrazem na odvětví sociálních a zdravotních služeb